

Nr 67.

Ankom till riksdagens kansli den 23 mars 1944 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa byggnadsarbeten m. m. för försvaret, i vad propositionen avser uppförande av expeditiönsbyggnad för militära staber i Karlstad.

(1:a avd.)

I propositionen nr 175 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 mars 1944, föreslagit riksdagen, bland annat, medgiva (s. 30—33), att i statsrådsprotokollet angiven expeditiönsbyggnad för militära staber i Karlstad må komma till utförande med anlitande av det i årets statsverksproposition (kapitalbudgeten: bil. 2) under försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, för budgetåret 1944/45 äskade investeringsanslaget till Vissa byggnadsarbeten m. m., i den mån kostnaderna icke kunna bestridas från av riksdagen tidigare anvisade anslag till inom försvarsbeslutets kostnadsram ingående byggnadsarbeten m. m.

I årets statsverksproposition (kapitalbudgeten: bil. 2, punkterna 1, 4 och 5) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att till Vissa byggnadsarbeten m. m., avseende investeringar i arméförvaltningens, marinförvaltningens och flygförvaltningens delfonder av försvarsväsendets fastighetsfond, för budgetåret 1944/45 anvisa tre investeringsanslag av 24 miljoner kronor respektive 10 miljoner kronor och 27 miljoner kronor.

I enlighet med vad i statsverkspropositionen förutsatts har föredragande departementschefen i förevarande proposition till behandling upptagit vissa byggnadsföretag, som vid tidpunkten för statsverkspropositionens framläggande ännu icke varit tillräckligt utredda. Samtidigt ha anmälts vissa andra medelsbehov avseende investeringar i försvarsväsendets fastighetsfond samt med dylika investeringar sammanhängande spörsmål. I sistnämnda hänseende har anmälts, bland annat, frågan om uppförandet av en expeditiönsbyggnad för militära staber i Karlstad. Härom inhämtas ur statsrådsprotokollet följande (s. 30—33).

I sina medelsäskanden för budgetåret 1943/44 hemställde arméförvaltningen om anvisande av ett anslag, exklusive beräknade kostnader för markförvärv, av 410 000 kronor för uppförande av en för V. militärbefälsstaben och Karlstads försvarsområdesstab gemensam expeditiönsbyggnad.

Vid anmälan av 1943 års statsverksproposition (kapitalbudgeten: bil. 2,

s. 29) tillstyrkte departementschefen, att medel beräknades för ändamålet för budgetåret 1943/44 under det för sagda budgetår äskade investeringsanslaget å 24 000 000 kronor till Vissa byggnadsarbeten m. m. Med hänsyn till att försvarsutredningen på sin tid beräknat kostnaderna för stabsbyggnad för militärbefälsstaben till 310 000 kronor borde emellertid eftersträvas att hålla kostnaderna inom en ram av 350 000 kronor. Departementschefen ansåg sig därför böra för budgetåret 1943/44 preliminärt för ändamålet beräkna sistnämnda belopp men förutsatte, att Kungl. Maj:t skulle äga att med anlitande av nämnda investeringsanslag anvisa det ytterligare belopp, som prövades oundgängligen erforderligt.

Riksdagen (skrivelse 1943: 335) framställde icke erinran mot vad sålunda föreslagits.

Arméns fortifikationsförvaltning har i skrivelse den 22 januari 1944 hemställt, att 570 000 kronor måtte ställas till förfogande för byggnadsföretaget. I anslutning härtill har förvaltningen framhållit, bland annat, följande.

Genom fortifikationsstyrelsens försorg hade uppgjorts förslagsritningar till byggnaden, varvid av civila och militära byggnadsutredningarna för expeditionslokaler uppställda normalmått blivit beaktade med i vissa fall företagna mindre jämkningar orsakade av förekommande behov av, bland annat, skåpinredningar för förvaring av handlingar, kartor med mera, och hade beträffande byggnadstyp i huvudsak tillämpats 1940 års militära byggnadsutrednings standardritning nr 1, avseende kanslihus för regemente.

Vid förslagens uppgörande hade styrelsen låtit sig angeläget vara att — så långt visat sig möjligt utan eftersättande av ändamålsenligheten — genom förenklingar i byggnadssätt och genom inskränkningar i utrymmen i möjligaste mån begränsa kostnaderna för byggnadens uppförande. Därvid hade visat sig att det icke varit möjligt att hålla kostnaderna inom den ovan angivna kostnadsramen. Förvaltningen finge även i detta sammanhang erinra om att fortifikationsstyrelsen med skrivelse den 15 november 1943 framlagt förslag till stabsbyggnad för II. militärbefälsstaben och Östersunds försvarsområdesstab, vilken byggnad vore av ungefärligen samma storleksordning som den nu ifrågakvarande. Kostnaderna för denna byggnad beräknades enligt prisläget den 1 juli 1941 till 465 000 kronor.

Enligt samma prisläge beräknade förvaltningen kostnaderna för förevarande byggnads uppförande till 495 000 kronor.

Den sedan den 1 juli 1941 intill den 1 juli 1943 inträffade prisstegringen uppginge till 15 % motsvarande för förevarande arbeten 75 000 kronor, varför det totala anslagsbehovet uppginge till (495 000 + 75 000 =) 570 000 kronor.

Såsom ovan anförts beräknades kostnaderna för motsvarande byggnad i Östersund till 465 000 kronor, varför sålunda nu ifrågakvarande byggnad beräknats draga en ökad kostnad av 30 000 kronor, och därest jämväl de i Östersund rådande högre byggnadskostnaderna toges i betraktande av omkring 75 000 kronor. Detta sammanhänge dels med att i stabsbyggnaden för V. militärbefälsstaben och Karlstads försvarsområdesstab måst inrymmas vissa utrymmen, vilka i Östersund beräknats bli tillgodosedda inom andra lokaler, dels med förhållanden i avseende på byggnadsplatsen. Sålunda hade i nu ifrågakvarande byggnad inrymts panncentral med bränslerum samt bostad för vaktmästare, då det ur säkerhetssynpunkt och för tillsyn av byggnaden ansetts nödvändigt att denne befattningshavare hade sin bostad inom bygg-

naden. I Östersund hade nämnda utrymmen avsetts förläggas inom den för generalpoststyrelsen uppförda till stabsbyggnaden gränsande nya posthusbyggnaden. I stabsbyggnaden i Karlstad vore jämväl inrymd viss radioanläggning, vilken i Östersund beräknats skola förläggas till annan plats. Sålunda erforderliga ytterligare utrymmen hade medfört att ifrågavarande byggnad erhållit en större volym än motsvarande byggnad i Östersund. Utförda grundundersökningar å olika inom Värmlands regementes område belägna lämpliga byggnadsplatser hade visat, att rådande grundförhållanden nödvändiggjorde pålning, varigenom kostnaderna för grunder komme att bli högre än motsvarande kostnader i Östersund. Slutligen bleve kostnaderna för yttre vattenledningar och avlopp samt övriga yttre arbeten högre i Karlstad än i Östersund.

Med hänsyn till att den byggnad, vari staben för närvarande vore provisoriskt inrymd, icke kunde disponeras längre än till den 1 oktober 1944, vore det oundgängligen nödvändigt, att arbetena igångsattes senast den 1 instundande april och bedreves så att byggnaden stode färdig för inflyttning den 1 oktober.

Departementschefen har beträffande denna byggnadsfråga anfört följande.

Av det anförda framgår att kostnaderna för ifrågavarande stabsbyggnad, vilka i 1943 års statsverksproposition uppskattats till 350 000 kronor, av fortifikationsförvaltningen numera beräknats till 495 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1941, motsvarande 570 000 kronor enligt prisläget den 1 juli 1943. Kostnaderna ha beräknats till något högre belopp än för motsvarande byggnad i Östersund, vilket sammanhänger med att i nu ifrågavarande byggnad ansetts böra inrymmas även panncentral och bostadsrum för vaktmästare samt viss radioanläggning. Vidare uppkomma till följd av grundförhållandena utgifter för pålningsarbeten m. m., varjämte kostnaderna för yttre vattenledningar och avlopp på grund av belägenheten bli förhållandevis stora.

Ehuru sålunda kostnaderna numera beräknats till avsevärt större belopp än jag tidigare funnit erforderligt, vill jag med hänsyn till den ståndpunkt jag i propositionen 1943: 222 intagit till frågan om expeditionsbyggnad för militära staber i Östersund icke motsätta mig, att nu förevarande byggnad utföres i anslutning till det föreliggande förslaget. Jag förutsätter dock, att kostnaderna såvitt möjligt nedbringas, i vilket hänseende vissa möjligheter synas föreligga.

Då medel sålunda erfordras i större utsträckning än vad tidigare angivits torde ärendet böra ånyo underställas riksdagens prövning.

Med hänsyn till numera förebragt utredning rörande kostnaderna för ifrågavarande stabsbyggnad finner sig utskottet böra i syfte att åt nämnda byggnad giva en ändamålsenlig utformning tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag, ehuru detta i förhållande till tidigare beräkningar innebär en merkostnad av 145 000 kronor. Utskottet förutsätter emellertid i likhet med departementschefen, att alla möjligheter till besparingar iakttagas vid byggnadsföretagets genomförande.

Under erinran att riksdagen (skrivelse nr 107) under försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, för budgetåret 1944/45 anvisat av Kungl. Maj:t äskat anslag till Vissa byggnadsarbeten m. m., får utskottet, som avser att i annat sammanhang avgiva utlåtande i anledning av förenämnda proposition i övrigt, hemställa,

att riksdagen må medgiva, att i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 3 mars 1944 angiven expeditiönsbyggnad för militära staber i Karlstad må komma till utförande med anlåtande av det av riksdagen under försvarsväsendets fastighetsfond, arméförvaltningens delfond, för budgetåret 1944/45 anvisade investeringsanslaget till Vissa byggnadsarbeten m. m., i den mån kostnaderna icke kunna bestridas från av riksdagen tidigare anvisade anslag till inom försvarsbeslutets kostnadsram ingående byggnadsarbeten m. m.

Stockholm den 23 mars 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 65.
